

Saammaateqatigiinnissamut isumalioqatigiissitaq qanoq kingunearpa? Ullumikkut inuit qanoq isumaqarfigivaat? Kalaallit Nunaata nunasiaataajunnaarnissamut periusissanut qanoq attuumassuteqarpa?

Oktoberi Novembarillu qaammataanni 2021 Nuummiinninni apeqqutit tamakku kalaallinut apeqqutigivakka. Paasivara inuit amerlanerit suliap ingerlanera isumaqatigingaluarlungu, neriuutigineqartutut angusaqarfiusimannigilaq.

2014-miit 2017 tungaanut Saammaateqatigiinnissamut isumalioqatigiissitaq ingerlanneqarpoq. Ataatsimiititaq tallimat missaani ilaasortaqaarnikuuvoq piffissalli ingerlanerani ilaasortat allangortarlutik. Ammasumik 33-riarluni ataatsimiititsivoq 850 missaannit peqataaffigineqartunik. **Nalunaarusiaq** 2017-meersumi innersuussutit arfineq marluk ilanngunneqarput. Taamaakkaluartoq aqqissuussamik nanginneqarnikuunngillat, innersuussutillu aqutsinikkut atuutinneqalernikuunatik.

Isumalioqatigiissitap siunertarivaa Kalaallit “nunasiaataajunnaarnissamut periareersassallugit”. Nunasiaataajunnaarnissamut periaarersarneq ingerlanneqartarpoq inuiaat eqqarsartarneri allangorsassallugit, nunasiaatillit pingaarnertut inissisimajunnaartinniarlugit nunasiatullu kultur peerniarlugu. Taamaasiornikkut nammineq kultur namminerlu pisinnaanermut imminnut tatigiartuaalernissaat siunertaalluni. Imaalluarsinnaasoq isumaq tamanna kalaallinut erseqqarippallaarsimannigittoq, nassuarluarneqarsimanninnami. Kingunerivaa Isumalioqatigiissitap suna siunertarineranut nangaaneq inuillu qanoq suliapi nammineq akuussanerlutik. Akerlianik assersuusiussagaanni, **Canadian Truth and Reconciliation Commission** atuarfeqarfinni aqutseriaaseq ukkatarivaa, akilinermiunut nunaqavissunut nuunnikunullu erseqqissumik paasinarnersumik ingerlallanneqarluni.

Aallaqqaataaniilli Isumalioqatigiissitani ilaasortat isumaat assingiingereerput, Suliakkiissutip suna siunertarineraa erseqqinngimmat. Qallunaat Ministeriunerat nalunaarpoq suliap ingerlanneqarnerani Danmark peqataassanngitsoq, tamannalu kalaallini siunertap kisermaassillutik piviusunngornissaanut nangaatitsivoq. Aningaasanik missingersornerit annikingaarmata Isumalioqatigiissitap najungaqarfiit tamakkerlugit tikissinnaanngilai, uppersaatinillu katersisinnaanatik, kingunerivaa annertunerusumik angusaqannginnerat.

Kalaallit Nunaanni politikikkut pisut aamma suliap ingerlanneqarneranut akornusiipput. Siulittaasup (Aleqa Hammond) Isumalioqatigiissitaq aallartippaa tunniusimaffigilluarlungulu, sivittunngittorli nutaamik Siulittaasutaarpoq (Kim Kielsen). Kielsen suliamut tapersiinnigilaq. Saniatigullu politikkerit arlallit Aleqa Hammond tapersiinnigereersut, allanittaag peqquteqartunik suliaq tapersiinnigilaat. Tusagassiutitiguttaag Isumalioqatigiissitaq pitsaanngitsuunerusunik saqqummiunneqakkajunnerusarluni.

Ullumikkut Isumasioqatigiisitaq nalunaarusiaa eqqaaneqarpiartanngilaq, eqqaassanngikkaanni - assersuutigalungu **Inatsit tunngaviususaaq pillugu Isumalioqatigiisitat**, the **Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit** imaluunniit Inatsisartuni. Nalunaarusiuami siunnersuutigineqarpoq ammasumik, siumoortumik Kalaallit Nunaanni akuersaarneq atuutinneqalissasoq. Kisiannili aatsitassarsiorneq oqallisaalikuttormat siunnersuutit eqqaaneqanngillalluunniit, naak aattaat tulluarneruleluartut. Isumasioqatigiisitaq akissaajaatit isornartorsiorneqartarpoq, allanik pingaarnersiuinissaq ujartorneqarluni. Tamanna Eva-Luusi Marcussen-Mølgaard **allaaserisamini** "imminut eqquuttussatut" oqaatigivaa. Siunnersuutit atuutilinnginneqarnerattaag tunngavittut atornerarluni.

Isumasioqatigiisstaq pillugu isumaqarpunga "periarfissatsialak arajutsisaaq". Nunasiaataaneq qaangerniartillugu Saammaasseqatigiinneq pingaaruteqarmat. Kisiannili Kalaallit Nunaanni Isumasioqatigiit killilimmik naammassisaqarput, aporfiit taakkartorneqartut peqqutaallutik.

Saammaasseqatigiinnissamut Isumalioqatigiisitamisi misilittakkat Sápmi-nik (Saami nuunaat Norge-mi, Sverige aamma Finland-imiittut) atorluarneqakuttoorsinnaapput. Isumasioqatigiittussammi Kalaallit Nunaanni suliamut akornutaanikut pinngittoortissinnaassuai.

2014-2017 Saammaasseqatigiinnissamut Isumasioqatigiit nunasiaataajunnaarnissamut periuseq siullinnaavoq. Kalaallit Nunaat Danmark isumaqatiginiartuaannarppaa Naalagaaffimmiit akisussaaffiit tinguorarniarlugit. Tunngaviusumik inatsisissat namminersulivinnissamut allaqqitassiaatigivai. Imaalluarsinnaasoq Saammaasseqatigiinnissamik Isumasioqatigiit pilersinneqagqikkumaartut, tamatumuuna

Danmark peqataatillugu. Imaalluarsinnaasortaaq suliamik aallartitsisoqartoq “imminut nunasiaatigineq” Nuumminngaanniit pilersoq, Inughuit Tunumiullu aqunneqarnerat paasiniassallugu. Akilinermi, Afrika-milu misilittagaat erserpoq saammaasseqatigiinneq ukiualuni anguneqarsinnaanngittoq, kisiannili kinguaariit ingerlaneranni anguneqartarluni.

—

Nittartagarput takuuk

—

Nutserisoq: René Sivertsen